

TØNDER KOMMUNE

Niels Kristian Nissen
Sønder Hedevej 56
Gånsager
6780 Skærbæk

Miljø og Natur
Rådhusstræde 2
6240 Løgumkloster
Direkte tlf.: 74 92 92 06
Mail: cjo@toender.dk
Sags id.: 1746521
KS: AV
4. juni 2010

Tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af sandforekomst på matr. nr. 272 Hønning, Arrild i Tønder Kommune

Entreprenør Niels Kristian Nissen søger om tilladelse i henhold til råstoflovens § 7 til erhvervsmæssigt at indvinde sand på matr. nr. 272 Hønning, Arrild i Tønder Kommune, den aktuelle lokalitet fremgår af vedlagte kortbilag.

Ifølge Tingbogen er Torben Brodersen, Østerkjærvej 6, 6520 Toftlund ejer af matr. nr. 272 Hønning, Arrild.

Ansøger Niels Kristian Nissen og ejer Torben Brodersen har haft et udkast til tilladelse til udtagelse i perioden 12. maj til 28. maj 2010, Tønder Kommune har ikke modtaget bemærkninger til udkastet.

De nærmeste beboelser til matr. nr. 272 Hønning, Arrild har haft ansøgningsmaterialet i høring, fra 20. november til 4. december 2009. og indenfor høringsfristen har Tønder Kommune fået telefonisk tilbagemelding fra en beboer som oplyste, at vedkommende ikke havde indvindinger imod, at tilladelse gives.

Jf. vedlagte udtalelse fra Haderslev Museum er der sandsynlighed for, at der findes jordfaste fortidsminder på lokaliteten, hvorfor museet anbefaler, at der foretages prøvegravninger på arealet forud for en evt. råstofindvinding.

I råstofplan 2008 for Region Syddanmark er det aktuelle areal angivet på kortbilag 16-2 og registreret som graveområde 550-2 for indvinding af sand, grus og sten.

Ifølge ansøgningen forventes produktionen at blive på ca. 48.000 m³ sand pr. år. Indvindingen vil kun ske over øverste grundvandsspejl.

Trafik til og fra indvindingsarealet vil ske via den eksisterende markoverkørsel til landevej 538, Arnumvej ud for km 10,680.

Matr. nr. 272, Hønning, Arrild ligger i et område, der er udpeget som område med særlige drikkevandsinteresser, og som et nitratfølsomt indvindingsområde, endvidere er matriklen beliggende indenfor indvindingsoplandet til Arrild Vandværk.

Af ansøgningen fremgår det, at man ønsker at unytte råstofforekomsterne til 0,5 meter over grundvandsspejlet. Af hensynet til beskyttelse af grundvandet stilles der vilkår om, at grave dybden maksimalt må være til 1 meter over højeste grundvandsspejl.

Ligeledes for at beskytte de vigtige og sårbare grundvandsforekomster på lokaliteten stilles der vilkår om, at fremtidig udnyttelse af arealet, dvs. efter endt råstofgravning, kun må ske til ekstensivt jordbrug, eller braklægning.

Graveområdet grænser op til Lindet Skov og Hønning Plantage, der er udpeget som "Natura 2000" område, dvs. et internationalt naturbeskyttelsesområde. Råstofindvindingen er derfor vurderet iht. bestemmelserne i bekendtgørelse 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Udpegningsgrundlaget omfatter Tinksmed, Hvepsevåge og Stor Hornugle, som kan forekomme i de områder, der ligger nær ved indvindingsområdet.

Tinksmed vil kunne forekomme i Hønning Mose, som ligger mere end 1,5 km fra indvindingsområdet. Det vurderes, at arten ikke vil blive påvirket. De skovområder, der ligger nærmest indvindingsområdet, væltede i 1999, og det vurderes, at nyplantningerne ikke vil blive attraktive for Hvepsevåge inden 2020, hvor nærværende tilladelse udløber. Fra andre sønderjyske grusgrave er der erfaring for, at Stor Hornugle tilsyneladende ikke lader sig påvirke af råstofindvinding. Sammenfattende vurderes, at det ansøgte ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget væsentligt.

Råstofindvinding fra åbne brud er opført under punkt 2 a i bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1335 af 6. december 2006 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM), jf. § 11 g i lov om planlægning. Derfor er den aktuelle indvinding vurderet jf. bekendtgørelsens § 3 stk. 2 og bilag 3. Under forudsætning af at nedennævnte vilkår overholdes, vurderer Tønder Kommune, at en eventuel råstofindvinding på matr. nr. 272 Hønning, Arrild ikke vil få væsentlig indvirkning på naturen eller miljøet, og derfor er yderligere sagsbehandling iht. planloven ikke nødvendig.

På baggrund af ovenstående vurderer Tønder Kommune, at det ansøgte kan imødekommes.

Tønder Kommune meddeler hermed i henhold til § 7 i lov om råstoffer tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstofforekomsten på matr. nr. 272 Hønning, Arrild, og i henhold til lov om offentlige veje (vilkår 8 og 9) tillades vejadgang til landevej 538, Arnumvej, på følgende vilkår:

1. Tilladelsen bortfalder hvis den ikke udnyttes inden den 1. juli 2012, eller hvis tilladelsen ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.
2. Med de begrænsninger der fremgår af vilkår 1 og vilkår 24 er nærværende tilladelse gældende til 1. juli 2020.
3. Tønder Kommune skal til enhver tid holdes underrettet om, hvem der forestår råstofindvindingen.
4. Inden råstofindvindingen påbegyndes skal Tønder Kommune have modtaget og anerkendt en økonomisk garanti på kr. 250.000 for arealets efterbehandling.
5. Inden råstofindvindingen påbegyndes skal der fremsendes en grave- og efterbehandlingsplan til godkendelse ved Tønder Kommune.
6. Der skal foretages prøvegravninger i samarbejde med Haderslev Museum med henblik på at konstatere, om der skal foretages egentlige arkæologiske udgravninger, inden råstofforekomsten udnyttes.
Straks efter resultatet af prøvegravningen foreligger underrettes kommunen herom.
Alle udgifter i forbindelse med ovenstående skal afholdes af ansøger.
7. Tilladelsen omfatter matr. nr. 272 Hønning, Arrild, som angivet på vedlagte kort.
8. Indkørsel og udkørsel med lastbiltrafik fra det ansøgte graveområde skal ske ad den eksisterende markoverkørsel (privat fællesvej) tilsluttet landevej 538 (Arnumvej) ud for km 10,680.
Den private fællesvej skal til hver tid holdes i en sådan stand, at den uden problemer kan benyttes af de øvrige vejberettigede til markvejen.
9. Inden råstofindvindingen påbegyndes skal overkørslen udbygges til en bredde på min. 6 meter målt i vejskel og asfalteres minimum 25 meter ind, målt fra landevejens kørebane kant.
På begge sider af overkørslen etableres svingsten i rundingen og eksisterende rørlægning af vejgrøft forlænges og stabiliseres i nødvendigt omfang.

Overkørslen skal udbygges ved ansøgers foranstaltning og på ansøgers bekostning.

10. Der skal ske en løbende efterbehandling af afgravede arealer i samme takt som indvindingen skrider frem. Arealet af det område, der er inddraget til indvindingen (graveareal, areal til materialeoplægning m.v.) må ikke overstige 2 ha.
11. Muld og overjord må ikke fjernes fra indvindingsområdet, men skal henligges i depot indenfor området til brug for efterbehandlingsarbejder. Depot for muld og overjord skal placeres således, at der ikke sker sammenblanding med andre materialer.
12. Arealets udseende må ikke give anledning til uautoriseret affaldsbortskaffelse. Tønder Kommune kan om fornødent stille krav om at adgangsvejen til graveområdet afspærres med en aflåselig bom eller lignende.
13. Indvindingen må ikke ske nærmere skel end 3 meter, og skråningerne mod skel må ikke være stejlere end 1:2, hvilket betyder 1 meter lodret til 2 meter vandret.
14. Indvindingen må ikke ske nærmere markvandingsboring DGU-nr. 150.866 end 5 meter, og skråningerne mod boringen må ikke være stejlere end 1:2.
15. Der må ikke graves dybere end til 1 meter over højeste grundvandsspejl.
16. Til råstofindvindingen, herunder behandling af materialerne, må kun anvendes de i ansøgningen angivne maskiner, dvs. en læssemaskine og en sandsorterer.
17. Bidraget fra aktiviteter på indvindingsområdet til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må udenfor områdets skel ikke overstige 60 dB(A). Ved udendørs opholdsarealer ved nabobeboelse og naturområdet Hønning Plantage må bidraget ikke overstige følgende værdier:

	Tidsrum	Støjgrænse	Grænseværdien
mandag til fredag	kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)	skal overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum: på 8 timer
lørdag	kl. 07.00 – 14.00	55 dB(A)	
lørdag	kl. 14.00 – 18.00	40 dB(A)	
søn- og helligdage	kl. 07.00 – 18.00	40 dB(A)	
alle dage	kl. 18.00 – 22.00	40 dB(A)	på 1 time
alle dage	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)	på ½ time
maksimalværdi, alle dage	kl. 22.00 – 07.00	55 dB(A)	

18. Indretning og drift af råstofindvindingen må ikke give anledning til støvgener udenfor områdets skel.
19. Arealet skal efter råstofindvindingens afslutning efterbehandles til ekstensiv jordbrugsmæssig eller rekreativ udnyttelse.
20. Der må ikke anvendes pesticider på arealer, og der må maksimalt tilføres 30 kg kvælstof pr ha pr år.
21. Ved jordbrugsmæssig udnyttelse skal arealet efter endt efterbehandlingen over alt være mindst 1 meter over højeste grundvandsspejl. Endvidere skal arealet grubbes til minimum 1 meters dybde, pålægges muld og om fornødent drænes.
22. Skråningerne på efterbehandlede landbrugsareal må ikke være stejlere end 1:10 (1 meter lodret til 10 meter vandret).
23. I tilfælde af gravning på tilgrænsende ejendomme kan Tønder Kommune på et hvilket som helst tidspunkt, også efter gravningens afslutning, forlange gennemgravning og ef-

terbehandling af skelområdet, således at hele råstofforekomsten udnyttes, og således at der ikke står en vold tilbage mellem ejendommene.

24. Forinden efterbehandlingen påbegyndes, skal Tønder Kommune underrettes herom, således at eventuelle tvivlsspørgsmål omkring efterbehandlingsens udførelse kan afklares.

25. Såfremt tilladelsen bortfalder jf. vilkår nr. 1 eller inddrages i medfør råstoflovens § 11 stk. 1, indtræder efterbehandlingsforpligtigheden i vilkår 19 til 24 omgående.

Opmærksomheden henledes på jordforureningslovens § 52, som forbyder, at såvel forurenede som uforurenede jord tilføres råstofgraven, uden Region Syddanmark har meddelt dispensation til dette. Da ansøgningen også omfatter ansøgning om dispensation fra ovennævnte forbud er et udkast til nærværende afgørelse, samt ansøgningsmaterialet oversendt til Region Syddanmark til afgørelse.

Såfremt markvandingsboringen, DGU-nr. 150.866, ønskes afkortet eller ændret, skal der særskilt indhentes tilladelse til dette iht. vandforsyningsloven. Såfremt boringen ønskes sløjfet, skal dette anmeldes til kommunen senest 2 uger før arbejdet påbegyndes, og arbejdet skal udføres af et brøndborefirma med fornøden uddannelse (A-bevis).

Til forebyggelse og dæmpning af støvdannelser kan vand fra markvandingsboring DGU-nr. 150.866 anvendes, jf. Tønder Kommunes vandindvindingsstilladelse af 30. oktober 2009.

Opmærksomheden henledes på, at den der udnytter tilladelsen skal drage omsorg for, at der ikke opstår uhygiejniske forhold eller forurening ved håndtering af affald, oliespild eller i forbindelse med driften i øvrigt, jf. miljøbeskyttelseslovens regler.

Det forudsættes at den økonomiske garanti, som skal sikre, at der er midler til arealets efterbehandling efter endt råstofindvinding, pristalsreguleres i henhold til Danmarks Statistiks entreprisereguleringsindeks for jordarbejder m.v. Garantien i vilkår 4 er fastsat med indeks 162 med marts 1995 som udgangspunkt (=100).

Når efterbehandlingen af indvindingsområdet er godkendt af Tønder Kommune frigives den økonomiske garanti.

Tønder Kommune vil lade vilkår om efterbehandling tinglyse på ejendommen. Udgift til tinglysningen, som skal afholdes af ansøger, udgør kr. 1400-. Beløbet bedes fremsendt til kommunen med angivelse af sags id. 1746521.

Nærværende afgørelse kan påklages j.f. vedlagte klagevejledninger.

Venlig hilsen

Carsten Johansen
Miljømedarbejder

Bilag: klagevejledning vedrørende råstofloven, planloven og vejloven,
kortskitse med angivelse af indvindingsområdet matr. nr. 272, Hønning, Arrild,
Udtalelse fra Haderslev Museum

Kopi til: Torben Brodersen, Østerkjærvej 6, 6520 Toftlund
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling, toender@dn.dk
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening-Sønderjylland, toender@dof.dk
Friluftsrådet, sv.kristiansen@mail.dk
Region Syddanmark, kontakt@regionsyddanmark.dk
Miljøcenter Odense, post@ode.mim.dk

KLAGEVEJLEDNING.

Afgørelsen kan påklages til Naturklagenævnet

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af en klage, at der indbetales et gebyr på 500 kr. Nævnet vil efter modtagelsen af klagen fremsende en opkrævning på gebyret. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Klage vedrørende afgørelse iht. planloven

En eventuel klage sendes skriftlig til Naturklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV eller til nkn@nkn.dk.

Følgende kan, jf. planlovens § 58, klage:

- Miljøministeren.
- Enhver med retlig interesse i sagens udfald.
- Nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, på betingelse af,
 - 1) at foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, som dokumenterer dens formål, og
 - 2) at foreningen eller organisationen repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Klage vedrørende afgørelse iht. råstofloven

En eventuel klage sendes skriftlig til Tønder Kommune, Miljø og natur, Rådhusstræde 2, 6240 Løgumkloster eller toender@toender.dk, der sender den videre til Naturklagenævnet.

Følgende kan, jf. råstoflovens § 15 klage:

- adressaten for afgørelsen,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
- enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Afgørelsen vil blive offentligt bekendtgjort, og fristen for at klage er 4 uger fra tidspunktet for offentliggørelsen, der vil finde sted tirsdag den 8. juni 2010 i Digeposten.

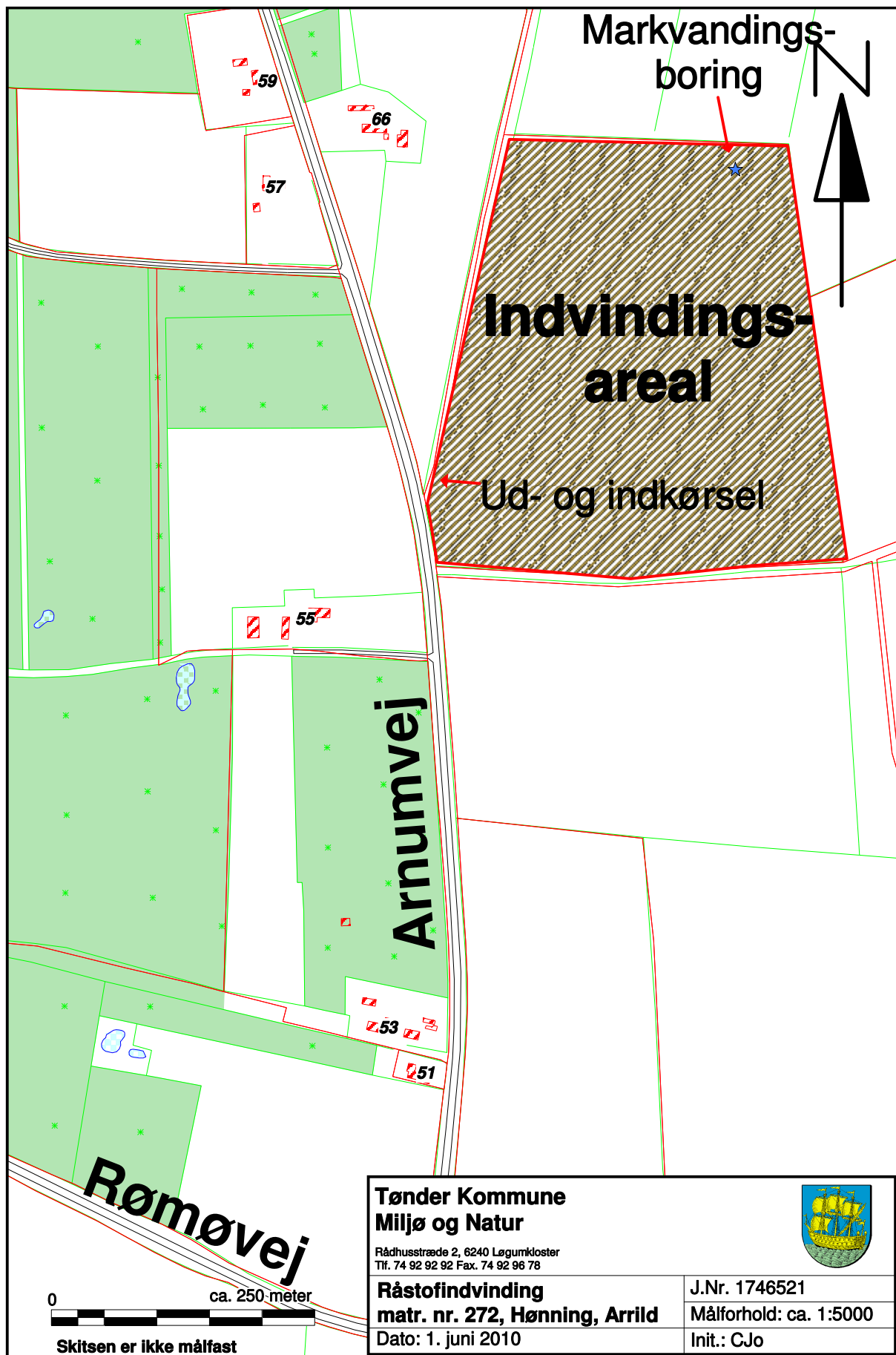
I henhold til råstoflovens § 16 stk. 3 må en tilladelse ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, og efter samme §'s stk. 4 har en rettidig klage opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Når fristen for klage er udløbet, vil kommunen meddele ansøger skriftligt, om der er indkommet klager vedrørende råstofloven.

Klagevejledning efter vejloven

Afgørelsen, der er truffet efter lov om offentlige veje § 71 kan inden 4 uger påklages til Vejdirektoratet, Niels Juels Gade 13, Postboks 9018, 1022 København K.

Der kan kun påklages retlige spørgsmål, da det skøn som vejbestyrelsen har udøvet inden for lovens rammer, ikke kan påklages.

Markvandings-
boring

**Indvindings-
areal**

Ud- og indkørsel

Arnumvej

Rømøvej

**Tønder Kommune
Miljø og Natur**

Rådhusstræde 2, 6240 Løgumkloster
Tlf. 74 92 92 92 Fax. 74 92 96 78

**Råstofindvinding
matr. nr. 272, Hønning, Arrild**

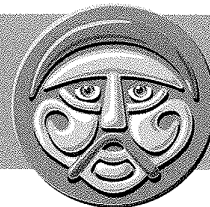
J.Nr. 1746521
Målforhold: ca. 1:5000

Dato: 1. juni 2010

Init.: CJo

Skitsen er ikke målfast

Tønder Kommune
Teknisk Forvaltning
Att: Carsten Johansen
Rådhusstræde 2
6240 Løgumkloster

MODTAGET

05 AUG. 2008

Teknisk forvaltning

Haderslev, den

JR.NR.

31. juli 2008

08/2541-8.1.3

Vedr. råstofindvinding på matr. 272 Hønning, Arrild sogn.

Udtalelse i henhold til Museumslovens § 24:

Idet jeg takker for den tilsendte ansøgning om indvinding af råstoffer på ovennævnte matrikel, skal jeg gøre opmærksom på, at der på arealet vil være risiko for at støde på jordfaste fortidsminder under indvindingen.

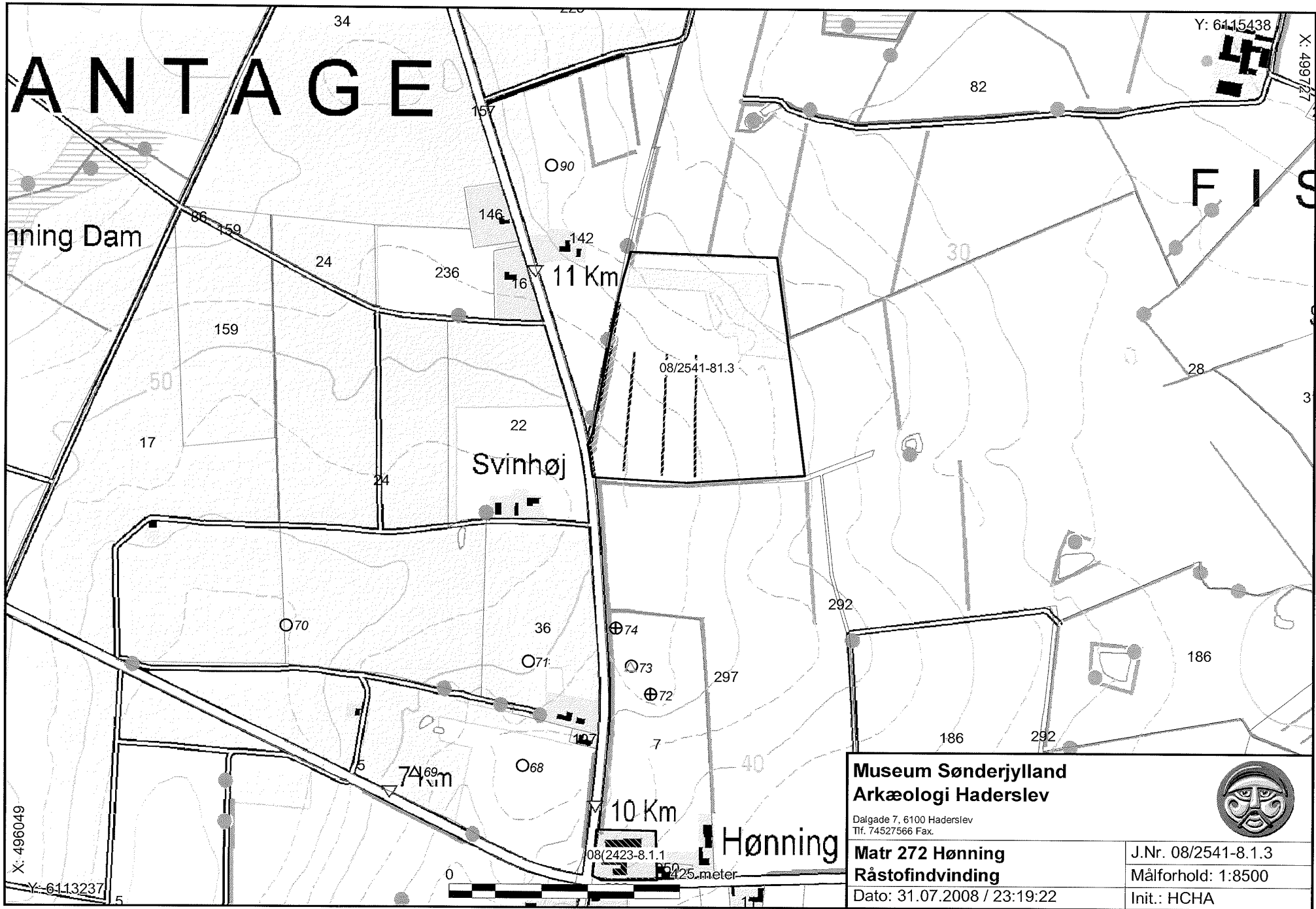
Godt 300 meter syd for matrikel 272 er der registreret en klynge på seks gravhøje (sb 68, 70-74 på vedlagte kortudsnit). Omkring 300 meter nord for indvindingsområdet er der registreret endnu en gravhøj (sb 90). Indvindingsområdet ligger på samme kote som disse gravhøje, så det kan ikke udelukkes at der på området vil kunne ligge flere endnu ikke erkendte rester af tilsvarende gravhøje, placeret her relativt højt i terrænet. Ligeledes er området af en sådan beskaffenhed at der meget vel vil kunne findes bebyggelsesspor fra sten- eller bronzealderen. Erfaringsmæssigt ligger tilhørende bebyggelser fra sådanne gravmonumenter nemlig ofte i en vis afstand fra gravhøjene, hvorfor det ikke kan udelukkes at disse vil kunne findes netop her midt imellem højene.

Sådanne fortidsminder vil være omfattet af museumslovens § 27.

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev vil derfor anbefale, at der foretages en prøvegravning på arealet med henblik på at konstatere, om der befinder sig fortidsminder på arealet, og om de i så fald har en karakter og bevaringstilstand, der nødvendiggør en udgravning heraf. I henhold til museumslovens § 26, stk 2 skal en sådan prøvegravning, samt i henhold til samme lovs § 27, stk. 4 den mulige efterfølgende udgravning, finansieres af råstofindvinderen. Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev udarbejder gerne budget for en prøvegravning af arealet. Det skal i den forbindelse nævnes at prøvegravningen sagtens kan etapedeles og gennemføres i takt med at råstofindvindingen skrider fremad.

Med venlig hilsen
p.m.v.

Hans Chr. H. Andersen
Museumsinspektør

**Museum Sønderjylland
Arkæologi Haderslev**

Dalgade 7, 6100 Haderslev
Tlf. 74527566 Fax.

**Matr 272 Hønning
Råstofindvinding**

Dato: 31.07.2008 / 23:19:22

J.Nr. 08/2541-8.1.3

Målforhold: 1:8500

Init.: HCHA

HENVENDELSE VEDR. OVENSTÅENDE KAN SKE TIL:

Arkæologi (alt vedr. gravearbejde og fortidsminder):

HADERSLEV MUSEUM
DALGADE 7
6100 HADERSLEV
TLF: 74 52 75 66, WWW.HADERSLEV-MUSEUM.DK
(Alle kommuner i Sønderjyllands Amt).

Nyere tids kulturhistorie (alt vedr. nedrivning og ombygning af ældre bygninger):

MUSEET PÅ SØNDERBORG SLOT
6400 SØNDERBORG
TLF: 74 42 25 39, WWW.SONDERBORGLSLOT.DK
(Augustenborg, Broager, Nordborg, Sundevad, Sønderborg og Sydals kommuner).

TØNDER MUSEUM
KONGEVEJ 51
6270 TØNDER
TLF: 74 72 89 89, WWW.TONDERMUSEUM.DK
(Bredebro, Gram, Højer, Løgumkloster, Nr. Rangstrup, Rødding, Skærbæk, Tinglev og Tønder kommuner).

AABENRAA MUSEUM
H.P. HANSENNGADE 33
6200 AABENRAA
TLF: 74 62 26 45, WWW.AABENRAA-MUSEUM.DK
(Bov, Christiansfeld, Gråsten, Lundtoft, Rødekro, Vojens og Aabenraa kommuner).

HADERSLEV MUSEUM
TLF: 74 52 75 66, WWW.HADERSLEV-MUSEUM.DK
(Haderslev kommune).

Naturhistorie (alt vedr. natur og geologi):

MIDTSØNDERJYLLANDS MUSEUM
LERGRAVSVEJ 2
6510 GRAM
TLF: 74 82 10 00, WWW.GRAMMUS.DK
(Alle kommuner i Sønderjyllands Amt).

Udgivet af: Museumsrådet for Sønderjyllands Amt

EVT. TVIVLSPØRGSMAÅL AFGØRES AF:

KULTURARVSSTYRELSEN
SLOTSHOLMSGADE 1
1216 KØBENHAVN K
TLF: 72 26 51 00, WWW.KUAS.DK

ORIENTERING OM MUSEUMSLOVENS BETYDNING FOR BYGGE- OG ANLÆGSARBEJDER

Udarbejdet af de sønderjyske museer og kommunerne i Sønderjyllands Amt.

Museumsloven (lov nr. 473 af 7. juni 2001) bestemmer i **§ 24**, at kommunerne er forpligtiget til at give meddelelse om byggearbejder til de kulturhistoriske museer, senest når der gives byggetilladelse, nedrivningstilladelse og lignende. Et af museerne i Sønderjyllands Amt vil altså blive orienteret om din ansøgning.

Dette skal ske for at give museerne mulighed for at undersøge og dokumentere kultur- og naturhistoriske værdier, inden de forsvinder for altid.

Det kan dreje sig om arkæologiske anlæg som gravhøje, gravpladser, bopladser, voldsteder, køkkenmøddinger og lignende, der skal udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejder.

Eller det kan dreje sig om ældre boliger, værksteder, landbrugsbygninger, industrianlæg og lignende, der skal fotograferes og dokumenteres på anden vis, inden de ødelægges ved nedrivning eller større ombygningsarbejder.

Eller det kan dreje sig om naturhistoriske aflejringer, der skal undersøges og bestemmes inde de bortgraves.

Samtidigt er kommunerne efter den samme paragraf forpligtiget til at oplyse dig som ansøger/bygherre om indholdet af museumslovens §§ 25-27, der udelukkende handler om beskyttelsen af arkæologiske anlæg.

Årsagen hertil er, at alle arkæologiske fortidsminder er beskyttede, enten ved at være fredede i henhold til museumslovens § 29e eller ved at være omfattet af museumslovens § 27.

Denne lov (§ 27, stk. 2) bestemmer, at hvis man under jordarbejde støder på spor af fortidsminder, skal man straks standse arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og hidkalde det nærmeste museum (i Sønderjyllands Amt: Haderslev Museum). Herefter vil der blive taget stilling til, om fundet er så velbevaret og har en karakter, der gør, at det skal udgraves (§ 27, stk. 3). Er det ikke tilfældet, kan arbejdet fortsættes. Men skal det undersøges, vil udgravningen skulle ske for bygherres regning (§ 27, stk. 4).

For at forhindre den slags ubehagelige og dyre overraskelser giver lovens § 25 dig som bygherre en mulighed for, i god tid inden jordarbejderne skal starte, at spørge Haderslev Museum, om der på det stykke jord, hvor arbejdet skal foregå, er en risiko for at støde på fortidsminder. Museet skal udtale sig hurtigst muligt (normalt inden for fire uger).

I nogle tilfælde vil museet kunne blive nødsaget til at foretage en prøvegravning for at kunne udtale sig herom. Denne forundersøgelse betales af bygherre, hvis den skal foregå indenfor de middelalderlige købstadsområder, eller hvis det af planen berørte areal overstiger 5000 m². Men bygherre skal naturligvis give sit samtykke hertil. (§ 26, stk 2). Prøvegravning på arealer mindre end 5000 m² betales af museet selv (§ 26, stk 1).

Hvis museet mener, at der er risiko for at støde på fortidsminder ved dit anlægsarbejde, har du som bygherre her en chance for at ændre på byggeplanerne, så fortidsmindet ikke berøres. Derved sparer du udgiften til en arkæologisk undersøgelse. Eller du kan få en udgravning foretaget så hurtigt, at dit byggeri ikke generes heraf. Har museet derimod udtalt, at der ikke er risiko for at støde på fortidsminder på arealet, og der alligevel dukker sådanne op under jordarbejderne, vil du naturligvis ikke skulle betale for en udgravning (§ 27, stk 5).

Der er både i forbindelse med prøvegravninger og egentlige udgravninger mulighed for - i visse tilfælde - at få tilskud fra Kulturministeriet (§ 26, stk 2 og § 27, stk. 5 & 6).

Du bedes i øvrigt være opmærksom på følgende:

- 1: Museet vil ofte have udtalt sig om risikoen for at støde på fortidsminder i forbindelse med den eventuelle lokalplan, der dækker området. Udtalelsen vil i så fald være at finde heri.
- 2: Ved mindre anlægsarbejder som små tilbygninger, carporte, udestuer og lignende vil der kun i ekstremt sjældne tilfælde være risiko for at støde på fortidsminder (f.eks. urnegravpladser), der skal udgraves. I sådanne tilfælde vil du heller ikke skulle betale for en udgravning.

MUSEUMSLOVENS § 25-27 LYDER:

§ 25. Bygherren eller den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres på landjorden, kan forud for igangsætning af arbejdet anmode vedkommende kulturhistoriske museum om en udtalelse.

Stk. 2. Når museet har modtaget en anmodning, skal det fremkomme med en udtalelse med stillingtagen til, hvorvidt det arbejde, som anmodningen vedrører, indebærer en risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder. Såfremt museet vurderer, at en sådan risiko foreligger, skal sagen forelægges kulturministeren. Den nævnte udtalelse skal endvidere tilkendegive, hvorvidt det i givet fald vil være nødvendigt at gennemføre en arkæologisk undersøgelse m.v., jf. § 27, stk. 3-10.

Stk. 3. Museet fremsender sin udtalelse til bygherren eller den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres, senest 4 uger efter, at anmodningen er modtaget. Såfremt det på grund af jordarbejdets omfang er nødvendigt at gennemføre større forundersøgelser, jf. § 26, stk. 2, kan museets svarfrist forlænges til 6 uger.

§ 26. Det kulturhistoriske museum afholder udgiften til arkivalsk kontrol og en eventuel mindre forundersøgelse, der er nødvendig som grundlag for museets udtalelse, jf. § 25.

Stk. 2. Ved gennemførelse af en større forundersøgelse afholdes udgiften af den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres. Arbejdet kan først iværksættes efter samtykke fra den pågældende. Kulturministeren kan i særlige tilfælde yde tilskud til en sådan forundersøgelse. Såfremt årsagen til forundersøgelsen er jordarbejde i forbindelse med erosion eller jordarbejde udført som led i dyrkning af almindelige landbrugsafgrøder eller som led i almindelig skovdrift, afholdes udgiften til forundersøgelsen af kulturministeren. For så vidt angår tilfælde, hvor driften forestås af en statslig eller kommunal myndighed, afholdes udgiften dog af vedkommende myndighed.

Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om de forundersøgelser, som museerne gennemfører efter stk. 1 og 2.

§ 27. Den arkæologiske kulturarv omfatter spor af menneskelig virksomhed, der er efterladt fra tidligere tider, dvs. strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser, flytbare genstande og monumenter og den sammenhæng, hvori disse spor er anbragt.

Stk. 2. Findes der under jordarbejde spor af fortidsminder, skal arbejdet standses, i det omfang det berører fortidsmindet. Fortidsmindet skal straks anmeldes til kulturministeren eller det nærmeste statslige eller statsanerkendte kulturhistoriske museum. Fundne genstande, der ikke er danefæ, jf. § 30,

stk. 1, skal efter anmodning fra kulturministeren eller det pågældende kulturhistoriske museum afleveres til vedkommende statslige eller statsanerkendte museum, således at det indgår i museets samling.

Stk. 3. Kulturministeren beslutter snarest, om arbejdet kan fortsætte, eller om det skal indstilles, indtil der er foretaget en arkæologisk undersøgelse, eller indtil spørgsmålet om erhvervelse efter stk. 8 er afgjort. Senest 1 år efter, at anmeldelsen er modtaget, kan arbejdet genoptages, medmindre kulturministeren har afgivet indstilling om erhvervelse af fortidsmindet efter stk. 8.

Stk. 4. Udgiften til den arkæologiske undersøgelse afholdes af den, for hvis regning jordarbejdet skal udføres.

Stk. 5. Udgiften afholdes dog af kulturministeren, såfremt 1) årsagen til undersøgelsen er erosion eller jordarbejde i forbindelse hermed eller jordarbejde udført som led i dyrkning af almindelige landbrugsafgrøder eller som led i almindelig skovdrift, medmindre driften forestås af en statslig eller kommunal myndighed, i hvilke tilfælde udgiften afholdes af vedkommende myndighed,

2) det kulturhistoriske museum i udtalelsen efter § 25 har oplyst, at jordarbejdet ikke vil indebære en risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder, eller

3) fortidsmindet fredes efter lov om naturbeskyttelse eller erhverves med henblik på bevaring på stedet efter stk. 8.

Stk. 6. Kulturministeren kan i særlige tilfælde yde tilskud til udgifter til arkæologiske undersøgelser, der gennemføres efter stk. 3, jf. stk. 4.

Stk. 7. Private grundejeres tab ved ikke at kunne fortsætte den hidtidige drift, mens undersøgelsen foretages, eller indtil spørgsmålet om erhvervelse efter stk. 8 er endeligt afgjort, erstattes af kulturministeren. Kan der ikke opnås enighed om erstatningen, fastsættes denne af den taksationskommission, der er nævnt i naturbeskyttelsesloven.

Stk. 8. Finder kulturministeren, at det pågældende fortidsminde bør bevares på stedet for eftertiden, kan kulturministeren erhverve fortidsmindet og eventuelt omkringliggende areal. Erhvervelsen kan ske ved ekspropriation efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 9. Kulturministeren eller den, kulturministeren bemyndiger hertil, har til enhver tid uden retskendelse adgang til steder, hvor der foretages jordarbejder, og hvor der fremkommer fund eller under arbejder kan formodes at fremkomme fund som nævnt i stk. 1. Legitimation skal forevises på forlangende. Politiet yder nødvendig bistand til at udnytte adgangsretten.

Stk. 10. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om den arkæologiske undersøgelsesvirksomhed efter stk. 3 og om gennemførelse af bestemmelserne i stk. 4-6.